

Regionledningskontoret
Anna Moberg

2024-02-08

Dnr: 2023/12889

Regeringskansliet, Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
Diarienummer: S2023/02549

Yttrande över remiss Rätt förutsättningar för sjukskrivning (SOU 2023:48) *Betänkande av utredningen om läkarintygets betydelse i sjukpenningärenden*

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över remissen Rätt förutsättningar för sjukskrivning (SOU 2023:48). *Betänkande av utredningen om läkarintygets betydelse i sjukpenningärenden*

Sammanfattning

Region Östergötland anser att detta slutbetänkande avser ett viktigt område. Utredningen är bra och väl genomarbetad och Region Östergötland instämmer i att det behövs flera sammanhållna och parallella åtgärder för att komma till rätta med de svårigheter som idag finns inom det försäkringsmedicinska området. Region Östergötland anser dock att hälso- och sjukvårdens roll, förutsättningar och medverkan behöver tydliggöras inom samtliga områden.

Stora delar av detta betänkande överensstämmer med intentioner i det nationella kunskapsstödet vilket på ett positivt sätt kan bidra till ökad samsyn i det fortsatta arbetet inom det försäkringsmedicinska området.

Ställningstagande

Nedan redovisas Region Östergötlands ställningstagande, utifrån betänkandets 6 förslagsområden, se kapitel 5.

- Tydlighet i uppdrag och information om sjukskrivning och sjukförsäkringen
- Effektiv och ändamålsenlig informations- och intygshantering
- Väl fungerande samarbete för arbetsåtergång
- Säkrad försäkringsmedicinsk kompetens och kunskap
- Rätt organisatoriska förutsättningar för hälso- och sjukvårdens professioner
- Samarbete för ett ändamålsenligt sjukskrivningssystem

Regionledningskontoret
Anna Moberg

2024-02-08

Dnr: 2023/12889

5.1 Tydlighet i uppdrag och information om sjukskrivning och sjukförsäkringen

5.1.2 Samlad information om sjukförsäkringen och sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen

Förslag: Kunskapen hos sjukskrivna individer, berörda aktörer och allmänheten gällande sjukförsäkringen och sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen behöver öka. Det behövs för att stärka individens förutsättningar att vara en medveten aktör i sin egen process och ha rätt förväntningar på sjukskrivning, sjukförsäkringen och på vilket stöd de olika aktörerna kan ge.

Regeringen bör ge Försäkringskassan i uppdrag att i samarbete med Socialstyrelsen och i samråd med andra berörda organisationer och aktörer genomföra åtgärder för att öka förståelsen hos olika målgrupper.

Region Östergötland tillstyrker förslaget med följande kommentar:
Hälso- och sjukvårdens roll som aktör bör framhållas tydligare.

5.2 Effektiv och ändamålsenlig informations- och intygshantering

5.2.1 Uppdrag att klarlägga behovet av medicinsk information i sjukpenningärenden

Förslag: Det behöver vara tydligt vilken medicinsk information som behövs i ett läkarintyg och språket behöver vara enkelt att förstå för alla parter som använder läkarintyget. **Uppdrag bör ges till Försäkringskassan att i samråd med Socialstyrelsen, försäkringsmedicinsk expertis från regioner samt andra relevanta aktörer från hälso- och sjukvården se över behovet av medicinsk information i sjukpenningärenden och hur informationsbehovet kan tillgodoses av hälso- och sjukvården.** Informationsöverföringen via intyg behöver bli mer ändamålsenlig och anpassad utifrån behov av information i olika typer av situationer. I arbetet behöver även andra aktörers informationsbehov beaktas.

Region Östergötland tillstyrker förslaget.

5.2.2 Förenklat intygande i korta sjukskrivningar

Förslag: Utredningen bedömer att det nuvarande läkarintyget inte är ändamålsenligt för sjukskrivningar som förväntas bli kortvariga. **Försäkringskassan bör därför i samråd med Socialstyrelsen utreda hur intygen kan förenklas i förväntat korta sjukskrivningar, t.ex. i tillstånd som enligt tillgänglig kunskap leder till kortvarig sjukskrivning utifrån medicinskt förlopp. Samråd behöver ske med relevanta aktörer från hälso- och sjukvården samt företrädare för arbetsgivare.** För att möjligheten till enklare intygande ska användas på ett ändamålsenligt och säkert sätt behöver kunskapsbaserat bedömningsstöd utvecklas. Utredningen

Regionledningskontoret
Anna Moberg

2024-02-08

Dnr: 2023/12889

bedömer att Socialstyrelsens försäkringsmedicinska beslutsstöd (FMB) bör utvecklas för att kunna användas i detta syfte.

Region Östergötland tillstyrker förslaget med följande kommentar:

Region Östergötlands ser dock en utmaning i att selektera vilka sjukskrivningar som ska vara föremål för förenklat intygande. Tidigare erfarenheter av förenklat intyg bör beaktas. Hälso- och sjukvården bör vara likvärdig part vid utredning av intygsförändringar och omnämnas i förslagstext ovan. Möjlighet till gemensamt ägande av intygen bör utredas.

5.2.3 En nationell infrastruktur för digitaliserad hantering av intygande

Förslag: Utvecklingen av digitaliserad hantering av intygande är central för en effektiv sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess. **Utredningen bedömer att det krävs statliga åtgärder för att skapa långsiktiga förutsättningar för detta och att E-hälsomyndigheten bör få ett långsiktigt uppdrag att skapa och förvalta en nationell infrastruktur för hantering av digital information i intyg.**

Region Östergötland tillstyrker förslaget.

5.3 Välfungerande samarbete för arbetsåtergång

5.3.1 Lagen om koordineringsinsatser bör utvärderas och förstärkas gällande samarbetet mellan hälso- och sjukvården och arbetsgivare

Förslag: De koordinerande insatserna genom lag (2019:1297) om koordineringsinsatser för sjukskrivna patienter (koordineringslagen) bör utvärderas och följas upp. Utvärderingen bör särskilt analysera om de koordinerande insatserna kan förstärkas gällande samarbetet mellan hälso- och sjukvården och arbetsgivaren, eller Arbetsförmedlingen i de fall den sjukskrivne är arbetslös.

Region Östergötland tillstyrker förslaget med följande kommentar:

Ansvarsfördelningen måste fortsatt kvarstå och tydliggöras inom respektive ansvarsområde/myndighet.

Regionledningskontoret
Anna Moberg

2024-02-08

Dnr: 2023/12889

5.3.2 Skapa förutsättningar för effektiva digitala informationskanaler mellan aktörerna

Förslag: Effektiv informationsöverföring mellan hälso- och sjukvården, arbetsgivaren, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan behöver utvecklas för att tillgodose parternas behov av information och kommunikation för att stödja individens återgång i arbete på ett effektivt sätt. Utredningens bedömning är att digitala kanaler/verktyg behöver utvecklas för detta syfte. Det finns juridiska hinder för utvecklingen av digitalt informationsutbyte. En utredning bör tillsättas för att klarlägga hur juridiska förutsättningar kan skapas för att möjliggöra digitalt informationsutbyte mellan aktörerna i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen.

Region Östergötland tillstyrker förslaget.

5.3.3 Prövning av förutsättningar att återgå i arbete

Förslag: Utredningen bedömer att det finns risk för inlåsning i sjukskrivning om det uppfattas som osäkert att lämna en heltidssjukskrivning. Tröskeln för att prova att återgå i arbete behöver sänkas. Regeringen bör utreda om och i så fall hur, en metod kan utformas som innebär möjlighet att prova att arbeta med bibehållen sjukpenning under en begränsad tid i syfte att förkorta sjukskrivningen och att se över hur en sådan bestämmelse kan utformas.

Region Östergötland tillstyrker förslaget med följande kommentar:

Region Östergötland anser att det finns värdefulla aspekter i detta förslag men det behövs fördjupad utredning då det också finns en del risker förknippat med möjlighet att prova arbete med bibehållen sjukpenning. Att gradvis kunna träna upp sin arbetskapacitet i reell arbetsmiljö är centralt för att återfå sin arbetsförmåga, men det är en process som tar längre tid än en vecka som föreslås i utredningen. Risk finns också att det blir otydligt gällande ansvarsfördelning och uppföljning vilket bör klargöras.

5.3.4 Kvalitetssäker företagshälsovård är viktig vid arbetsplatsinriktad rehabilitering och kompetensförsörjningen behöver säkras

Förslag: Utredningen föreslår att staten bör säkerställa att det finns ett långsiktigt ansvar för finansiering och genomförande av läkares specialiseringsutbildning inom arbetsmedicin.

Region Östergötland tillstyrker förslaget.

Regionledningskontoret
Anna Moberg

2024-02-08

Dnr: 2023/12889

5.4 Säkrad försäkringsmedicinsk kompetens och kunskap

5.4.1 Nationellt kompetenscentrum för försäkringsmedicin i hälso- och sjukvården

Förslag: Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna och möjlig organisering för att etablera ett Nationellt kompetenscentrum för försäkringsmedicin inom hälso- och sjukvården vid myndigheten. Syftet är att erbjuda ett långsiktigt och samordnat nationellt stöd för utveckling av försäkringsmedicinsk kompetens. Centret bör ha en nationellt samlande och samordnade roll för experter, organisationer och aktörer som stödjer hälso- och sjukvården inom området.

Region Östergötland tillstyrker förslaget.

5.4.2 Specialisering och utbildning inom försäkringsmedicin

Förslag: Regeringen bör ge Socialstyrelsen i uppdrag att utreda om försäkringsmedicin bör införas som specialitet inom läkares specialisttjänstgöring. Myndigheten bör också få i uppdrag att se över utbildningsmålen för försäkringsmedicin för övriga specialiteter inom läkares specialisering.

Region Östergötland tillstyrker förslaget.

5.4.3 Stöd till specialiserade försäkringsmedicinska verksamheter inom regionerna

Förslag: Försäkringsmedicin som område behöver samma organisatoriska etablering, förutsättningar för utveckling och tillgång till specialiserad kompetens som andra områden inom hälso- och sjukvården. Utredningen föreslår att regeringen stimulerar utveckling av specialiserad försäkringsmedicinsk verksamhet inom regionerna genom överenskommelsen om god och nära vård. Verksamheterna bör utvärderas under utvecklingen. Syftet med den specialiserade verksamheten är att förstärka regionens försäkringsmedicinska kompetens i sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen. Den specialiserade verksamheten bör bidra till kompetensutveckling, verksamhetsutveckling samt vid behov erbjuda specialiserad vård eller kliniskt stöd till sjukskrivande läkare i vården av enskilda patienter. Verksamheterna bör ha ett nära samarbete med högskolor och universitet för att främja kunskapsutveckling samt kliniskt relevant forskning och utbildning inom området. Verksamheterna kan också bistå med expertkompetens vid utvecklingsfrågor lokalt, regionalt och nationellt. De specialiserade verksamheterna bör också kunna bistå i vården av patienter. I första hand kan detta handla om att ge konsultativt stöd till vårdpersonal inom andra verksamheter. I vissa fall kan det även finnas behov av att den specialiserade verksamheten stödjer sjukskrivande läkare genom att göra enskilda bedömnings- eller utredningsinsatser. I särskilt komplexa sjukskrivningssituationer där fördjupad och specialiserad kompetens är nödvändig för att

Regionledningskontoret
Anna Moberg

2024-02-08

Dnr: 2023/12889

tillgodose behovet av god vård bör verksamheten kunna ta över det medicinska ansvaret för patientens sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess.

Region Östergötland tillstyrker förslaget med följande kommentar:

Vikten av evidens och forskningsanknytning bör vara en grundpelare. Den specialiserade enheten bör främst vara en konsultativ verksamhet. Regionerna bör själva kunna styra över hur den egna verksamheten ska bedrivas.

5.5 Rätt organisatoriska förutsättningar för hälso- och sjukvårdens professioner

5.5.3 Nationell uppföljning av hälso- och sjukvårdens insatser och professionernas förutsättningar

Förslag: Utredningen föreslår att Socialstyrelsen återkommande genomför nationell uppföljning för att följa upp hälso- och sjukvårdens insatser i sjukskrivning- och rehabiliteringsprocessen. I synnerhet bör professionernas förutsättningar belysas liksom i möjligaste mån resultatet av insatserna. Socialstyrelsen bör också ansvara för att det finns ett relevant, aktuellt och kunskapsbaserat ramverk för uppföljning.

Region Östergötland tillstyrker förslaget.

5.6 Samarbete för ett ändamålsenligt sjukskrivningssystem

5.6.1 Förstärkt samarbete kring försäkringsmedicin för gemensam verksamhetsutveckling

Förslag: Gemensam verksamhetsutveckling mellan Försäkringskassan och hälso- och sjukvårdens aktörer är avgörande för att genomföra flera viktiga pågående och planerade initiativ. Det behövs även utvecklade arbetssätt och strukturer för att gemensamt identifiera och hantera oönskade praxisförändringar och avvikelser. Försäkringskassan och Socialstyrelsen bör tillsammans med relevanta aktörer från hälso- och sjukvården utveckla solida strukturer och arbetsformer för ett nationellt samarbete som kan driva utveckling av gemensamma frågor av långsiktig och strategisk karaktär. Det är viktigt att det finns en reell förmåga att genomföra gemensam verksamhetsutveckling. Resultatet av samarbetet behöver följas upp av regeringen. I det nationella samarbetet behöver kontaktvägar utvecklas även med arbetsmarknadens parter.

Region Östergötland tillstyrker förslaget med följande kommentar:

I grunden är det ett bra förslag. Dock bör man tillse att vården får tillräckligt stor genomslagskraft och det måste vara strukturer och arbetssätt som är kliniskt tillämpbara för vården.

Regionledningskontoret
Anna Moberg

2024-02-08

Dnr: 2023/12889

5.6.2 Nationell samordnare för sjukskrivningsområdet

Förslag: Sjukskrivningsområdet har genomgått stora förändringar och utredningen föreslår ett paket av åtgärder som behöver genomföras samordnat. Utredningen bedömer att det behövs en samlande kraft som kan verka för genomförandet av de åtgärder som föreslås och att utvecklingen inom sjukskrivningsområdet går i en gemensam riktning. Regeringen bör tillsätta en nationell samordnare för sjukskrivning som ska verka för dialog mellan berörda aktörer, för att de förslag denna utredning presenterat genomförs och bidra till regeringens förutsättningar att följa upp utvecklingen inom området.

Region Östergötland tillstyrker förslaget.

Annica Öhrn
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av en eller flera personer

Alla elektroniska underskrifter listas i signaturpanelen. De tio första underskrifterna listas även på den här sidan.

Detta dokument med sina elektroniska underskrifter gäller som självständig handling och uppfyller krav på avancerade elektroniska underskrifter enligt eIDAS.

Varje underskrift kan valideras med en PDF-läsare med stöd för signaturvalidering eller med Region Östergötlands underskriftstjänst. Andra valideringstjänster kan användas förutsatt att dessa uppfyller de tekniska kraven enligt internationella standarder.

Om dokumentet skrivs ut på papper, eller om dokumentet 'skrivs ut' till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet går att validera.